

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Jméno účastníka cesty	Mgr. Jan Hutař
Pracoviště – instituce, adresa	Národní knihovna ČR, Klementinum 190, Praha 1, 110 00
Pracoviště – zařazení	Odbor digitální ochrany 1.5
Důvod cesty	- účast na konferenci IS&T Archiving 2008
Místo – město	Bern
Místo – země	Švýcarsko
Datum (od-do)	24-27. červen 2008, 3 noci
Podrobný časový harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> - 24. 6 cesta autem (Praha-Bern) - 25-27. 6 účast na konferenci - 27.6. cesta autem zpět (Bern- Praha)
Spolucestující z NK	
Finanční zajištění	- VaV.INST.0131
Cíle cesty	<ul style="list-style-type: none"> - účast na konferenci - konzultace s přítomnými kolegy z jiných institucí
Plnění cílů cesty	<ul style="list-style-type: none"> - účast na konferenci - jednotlivé konzultace s odborníky
Program a další podrobnější informace	viz níže
Přivezené materiály	
Datum předložení zprávy	11.12. 2008
Podpis předkladatele zprávy	

Letos to bylo poprvé, co se konference Archiving konala mimo severoamerický kontinent. Konference se konala na univerzitě v Bernu a bylo na ni přihlášeno okolo 200 účastníků. Příspěvky byly velmi hodnotné – byl to takový mix příspěvků, které se týkaly ochrany digitálních dokumentů a těch, které se týkaly klasických problémů s ochranou fondu (digitalizace, mikrofilmování apod.). Letošní konference znamenala dosti podstatné oživení zájmu o mikrofilmy a nově o technologii ukládání digitálních dat na ně.

Na konferenci bylo vlastně několik typů příspěvků 1) delší konferenční příspěvky přednesené před všemi posluchači (zvané) 2) standardní příspěvky – kratší přijaté příspěvky 3) interaktivní příspěvky, které byly prezentovány jako postery v prostorách univerzity.

V další části zprávy popíši jen příspěvky, které se mi zdály zajímavé a pro NK (potažmo pro VaV grant) přínosné.

Ingest workflow for electronic publications at the Swiss National Library

Příspěvek pojednával o projektu eHelvetica, jehož cílem bylo učinit opatření v NK k zajištění procesů jako je získávání, katalogizace a dalších procesů s ohledem na zásady a potřeby dlouhodobé archivace elektronických dokumentů (včetně vybudování odpovídajícího archivačního systému). Popsán byl automatický proces ingestu. Zvláště zajímavé je implementování URN:NBN systému do procesu ingestu. Tato problematika se bude týkat i NK ČR v blízké budoucnosti.

- pro archivaci používají jen pásy
- k procesu preservation planning dle plánu dojde až v r. 2010
- nepoužívají PREMIS ale NLNZ
- mají dohodu se švýcarskými vydavateli o dodávání elektronických dokumentů (namísto povinného výtisku)

Prínosná byla i prezentace Stevena Puglii (U.S. National Archives – NARA) – **From Digitization to Repository – A case study in creating a managed environment**. V příspěvku se mluvilo o možnosti jak lépe propojit proces digitalizace s následným uložením dat v repozitáři, což může být zvláště nápomocné ve velkých institucích, jako je NK. V podstatě příspěvek říká, že již od samého počátku procesu digitalizace by se mělo myslet na dlouhodobou archivaci dat a nutná metadata.

The Planets Approach to Migration Tools

S lidmi z projektu Planets jsme v úzkém styku díky účasti NK v projektu DPE, tím byl tento příspěvek pro nás zajímavější. Přístup Planets k migraci spočívá ve vylepšování stávajících nástrojů namísto vyvíjení dalších nových zcela od počátku. Vycházejí z předpokladu, že trh zcela určitě nabídne nástroje na převod běžně používaných formátů a zároveň z pohledu dlouhodobé ochrany bude snad potřeba méně podobných nástrojů z toho důvodu, že se zvyšuje vědomí a používání standardních archivních formátů

- Národní knihovna Austrálie používá na migrace nástroj TINA

Zajímavý byl i příspěvek Sabine Schrimpf z německé národní knihovny **Standardization in the area of digital long-term preservation**. Popisovala stávající aktivity projektu Nestor ohledně standardů a jeho aktivity – vydávání publikací a příprava norem DIN. Na podzim 2008 mimochodem vyšel Nestor Catalogue Criteria v nové verzi.

Mnoho příspěvků se věnovalo porovnávání velikosti, kvality a komprese různých obrazových formátů, kterých se používá při digitalizaci (JPEG2000, PNG, TIF LZW apod.).

Např. příspěvek **Life beyond uncompressed TIFF: Alternative file formats for the storage of master image files**. Ten se zabýval otázkou možného nahrazení formátu TIFF, který je široce využíván při digitalizaci formátem jiným. TIFF soubory jsou příliš velké na uchování v milionových množstvích. Příspěvek obsahuje tabulky porovnání a popis různých závislostí apod. Jako nejvhodnější se ukázal JPEG2000 bezztrátový.

- Holandská národní knihovna má v plánu zdigitalizovat do r. 2011 46 mil. stran dokumentů, což v TIFF představuje 650TB dat! – z toho vyplývají následnosti typu – nová architektura repozitáře (nebo outsourcing), i otázky – je třeba uchovávat master soubory?

Z podobného hlediska bylo dlouze diskutováno o formátu PDF/A, např. v příspěvku **PDF/A: ISO standard for long-term archiving**. Příspěvek vyjmenoval nároky na dlouhodobou archivaci a formáty, které by se mohly pro archivaci použít a dokumentoval, zda a jak PDF/A těmto nárokům vyhovuje. Vysvětlil zároveň i rozdíl mezi klasickým PDF a archivním PDF/A.

Jeden z mnoha příspěvků věnujících se mikrofilmům byl např. **Preservation copying of endangered historic negative collections**. Věnuje se kopírování nestabilních černobílých nitrátových a acetátových fotografických negativů a porovnává 2 metody z pohledu kvality a nákladů. První metoda je uchování v digitální podobě a naopak kopie na klasický film a klasické uložení.

Nové technologii ukládání digitálních i analogových dat na mikrofilm se věnovaly následující příspěvky:

On the Economics of Microfilm –when does the blend of film & nanotechnology outpace today's electronic storage systems? Popisuje výhody mikrofilmu oproti digitálním repozitářům (nedá se tak lehce manipulovat, je stabilnější, nepotřebuje elektrinu apod.) i možnosti, jak na mikrofilm uložit elektronické dokumenty. Může to být samozřejmě klasický obrázek na mikrofilmu, i když dnes v daleko lepší kvalitě, takže se na jedno políčko speciálního mikrofilmu vejde mnoho obrázků nebo to může být technologie bits-on-film, která z mikrofilmu udělá nosič digitálních dat stejný jakým je třeba kompaktní disk (ovšem daleko spolehlivější a odolnější). Samozřejmě se jedná o archivaci, otázka zpřístupnění by byla řešena jinak (třeba právě digitální repozitáře).

Stejné téma, ovšem prezentované jinou technologií a firmou měl příspěvek s názvem **DANOK: Long term migration free storage of digital audio data on microfilm**. Znovu bylo opakováno, že dlouhodobé uchování digitálních dat je jednou z největších výzev IT průmyslu a znovu také to, že tuto problematiku mají mikrofilmy v podstatě vyřešenou.

Problematicke masové digitalizace a jak ji zvládnout se věnoval příspěvek **How to cope with 300,000 scans a day**. Popisuje velmi detailně zkušenosti s masovou digitalizací v Bavorské státní knihovně. Je nasnadě, že takovýto proces, který produkuje 300 tisíc stran skenů za den není jen o tom, jak zvládnout samotnou technologii, ale i o tom jak vše zvládnout organizačně!